

Raporto opral o sevipengo brakhno
ko sastipe e rromengo andi Komuna
Shushica, Vlora

BEST PRACTICES
for
ROMA INTEGRATION
in the Western Balkans

Hulumtues: Bledar Taho, Msc.
Sombesno hulumtimi: Alban Nelaj, MPP

Funded by the EU

Impresum

Tirana, Decembar 2012

Dujto Lekhavno:

Bledar Taho thaj Alban Nelaj

Richibarno:

Brisilda Taco

Tleshterdas o teksto:

Emiliano Aliu

Designo:

comma | communications design

Palav inčaripe akale publikacijako šerutno si o ramosardo, pal o ramope akale studijako inčarda o projekto "Majlačhe buća palaj Rromani integracija" (ang. BPRI). Akava izveštaj inklisto palaj godava kaj e lovenca inčarda e Evropaçi unija, ando jekhipe e BPRI projektosa savo bućarol e OEBS kancelarija palaj demokratikane institucije thaj manuškane orte (ang. ODIHR). Sajekh diçhipe, mothodipe jal gndipe ramome ande kaja publikacija naj importantno politika katar e Evropaçi unija niti katar e OEBS Kancelarija palaj demokratikane institucije thaj manuškane orte.

Raporto opral o sevipengo brakhno ko sastipe e rromengo andi Komuna Shushica, Vlorë

Hulumtues: Bledar Taho, Msc.
Sombesno hulumtimi: Alban Nelaj, MPP

O Alban Nelaj,
isisikavell hulumtimi
Alban Nelaj isi jekh sikado
ko politikano pubiko isi
les diploma ki filozofija ko
universiteto e Tiranako isi les
specializimo politikopashe
Willy Brandt Schkool of
Public policy (Gjermani).
Seftune sikajpe kaj ov
kerda isi hulumtimi Socialo
Evropaqe thaj hulumtimi
ko diqipe ko kandidatja.

O Bledar Taho , isi hulumtusi kato tahn i romengo
Bledari isi 30 bers'engo kato Fieri. Ov kehrda
studime ekonomike ko unversiteti Bicoca (Italia)
t'haj ko Universiteti Marin Barleti ki Tirana, ov
ndiqina studime master ko administrimi publik
t'haj evropiano. Ca bers'enge o Bledari dromarda
yekh organizata lokalna e ternenje lako lafi isi
Istituta k'haj kultura e romenge ki Albania (IRCA)
ov diqarellape ko aktivitetja ka raqella o hakoja
e romenge e ta sherbellamenje ko dz'ivipe e
romenge,ov kerda ko studentja vazdipe kapaciteto.
O Bledari isi butmotivime e aktivo grupa e ternenje
roma kaj te hinen ko proceso e ko dz'ivipe publiko.

Komuna i Shushica

I Shushica isi jekh komuna 11 km dur kaj ti Vlora. I Komuna Tehrella 8200 manushen, akalenda 420 isi roma t'haj 1840 isi komuniteto Egiyptian. I Shushica isi t'han Butjarnipe. Kaj sinesa o regjimo komunist anglal ko bers' 1990, akate bic'adonasa disidentja ko persekutimja, odullaqe se akava than e komunaqe shushica isisa butdur thaj nanesa mundesie. Katofundi, tako izolimi gjeografik taj social, but organizate kaj kerena buti ki ranniko na rasle te keren buti i romenge thaj egiyptianenje ka dz'ivipena komuna Shushica. Butader roma taj egjiptas dz'ivipena ko mehalle dur akalla komunate, tajsi nivelo tele e manushenca e butader. Odija ka tehrela te qell e akseseha ko sherbime publike diqolla se o izolimi uc'o akalla mehallaqe ko ndahipe e romenge thaj egjiptanjenje ,kerda bariere dujfishite akalenje sa komunitete. Sar po tepri, o studimja katofundi i romenge taj egjiptanjenje cikindele kaj oprall o problemei romenge e egjiptanjenje ko sastipe e on na dena so qerdolla taki komuna Shshuca. Akallaqe iklolla se-bentkaj te diklodh po pashe o satipe ko grupa e romenge thaj egjiptanjenje o marginalizome, taj e te matinjodhpe o niveli so shkukar on qere-na buti ko sastipe.

Anderipen

Lista xarnonengi | 7

Lista e Grafiqengi | 7

Exekutivno kidipen | 9

1. ANGLO PHENIPE | 13

2. METADOLIGJIU | 17

- 2.1. Instrumento huluntuneiro 17
- 2.2. Universo studimasko thaj kampionare 18
- 2.3. Qedipe so kerdilla 19
- 2.4. Pokhipe thaj o cipe e informacia 19
- 2.5. Analizura informacioqe 19
- 2.6. Legjislativo kornixa hem e politikasno 20
- 2.7. Cera Historia 21

3. ANALIZA E INFORMACIAQI KAJ QERDISALE ANDO TERRENO | 25

- 3.1. Aksesio ko sastimjako serviso 25
- 3.2. Llachepe hem o sa pritinena kataj i lokalno governmentura 26
- 3.3. Diskriminacija 28
- 3.4. Korrupsiono 30
- 3.5. Loshalipe katar o servisno sastimjasko 31
- 3.6. Kondicia sastimjasko 32
- 3.7. Buti hem losalipe katar o xhivipe 34

4. AGORALIPHE | 35

5. UNDĀRALIPEN | 37

Bibliografia | 39

Vavera | 41

- I. I lista o arakhipen e ufcialno governo thaj o manuša e publiko insitucija 41
- II. Pučhipen e intervista jekh akende e familiencar 41
- III. Puchipe e diskuciako direktoro ando focus-group thaj IIK 56

Lista xarnonengi

PMLRI	Praktikora Maï Llace e Rromengi Integracia
NGO	NGO
AG	Albaniako Guvernamento
IMI	Intervista e Manuŝenca maï Importante
KGE	Khetanipen Gadjikano thaj Egjiptiano
OSCE/VIDMH	OSBE Viramlin ko Institucia Demokratiko thaj e Manuŝisarde Xakaja
OSCE	Organizacia Sigurna thaj o Sombutipen andi Evropa
ILA	Intervista Lilesa thaj Angarnesa
PTGJI	Programurja e Themesqi Djidipe kotar Integracia

Lista e Grafiqengi

- Graph 1** - I lil e sastimasko – 26
- Graph 2** - O problemoro maï importante andi Komuna Shushice – 27
- Graph 3** - O nivelno e loŝalipesko katar i administracia e gunejengo andi mahala – 28
- Graph 4** - Isi barabar o naj o trajtimo katar o medikalano - staff ki Vlora spitalo ka dikhel sa e aver-aver vitsange, te kulturenge nasvalenge? – 29
- Graph 5** - Kai o medikalano staff ando Vlora spitalno ni den servicja e sastimase – 29
- Graph 6** - Kai amen aŝundam vi-te si amen reporta kai o hospitaesk staff/butiari len love te den e sastimase lilese – 30
- Graph 7** - O nivelno e loŝalipesko kaj o centro e sastimasko andi komuna Shushica den – 32
- Graph 8** - Kai si amende but e divesutne reporta taro manuŝende, palal-lengo nasvalipe, savo achavel lengi divesutne aktivitiange – 33
- Graph 9** - Nivelno e loŝalipesko (mashkare) – 34

Exekutivno kidipen

Akava studimo kaj kerdilo katar o masek Setembra-Decembra 2012 andi Komuna Shushica i diz Vlora, kerel lafi thaj dikhell i experienca e brakhalipske sastipe kaj dinde e rromenge ando centro e sastimasko andi komuna Shushica thaj andi spitata e Vloraki diz.

Akava studimo omal paše but lachipe. Teknikora e kerdimjasti si huluntina katar i liberatura, analizora e lilengere, intervistora anglal avereste, kher-khereste, intervista kerdili e informatica mai zorali thaj fokus grupo.

Universa e studimeskora kerdiolpes sare o manuša e mahalaqe kaj administradovela katar i Komuna Shushica-Vlore. Sare o manuša kaj djivisarde akale mahalate katar o 6 maseka agorde kaj ma isilenen regjistro andi komuna odal sinolen xakaj sar e vavera manuša kaj isi maj anglal. Universi kerdiolpes katar 8200 individora kotar 420 isi rroma 1840 egjiptanora thaj e vavera isi Gadje.

Dikhimasa o kerdipes jekhanipen pašpaše, studima ma te ovel rakhipe e mujalipseve dikhel kerdimasar trin kampionora. Jekhtho kampiono khidol sare o manuša rroma e beršenge 15+ (175 individora) o dujto kampiono te aven 112 manuša egjiptanora e beršenge 15+. O trinto kampiono khidel 108 individora kaj naj rroma 15 + beršenge. Te oven jekh statistikora mai čaci sare uverso , o studimo kerol analizora arakhipe thaj dikhlipe jekh themeste aka-la trin kampionara, ko jekh than, kaj kerdiona katar 395 manuša e beršenge 15+ Komunakhi diz Vlora.

Arakhipen anglalitne akale studimeskora isi:

1. Roma thaj e egjiptianora kaj naj len e sastimaske lila, silen barriera ando azhutiye ando publiko sastipe. O rezultato si kaj 79 per cento e rromenge kaj kerde intervista thaj 63 percento egjiptianora naj len e sastimase lila.
2. Eftavardeš thaj ehta (77) percento e pučhimastar ando komuniteto rromano thaj 67 percento e egjiptianora den prùva o arakhiye hid-jenesko andi lengi mahala sar bilachi thaj sar mai but bilachi. Akija situacija e Gadjengi kaj kerde intervista isi 13 percento.
3. Eftavardeš thaj panž (75) percento kaj pučhlepe ando komuniteto thaj 67 per cento kaj pučhlepe ando komuniteto egjiptiano si mai lošale katar i administracija melalipe kaj si andi mahala. Akija shifura kaj kerdi intervista e gadjenca si 11 percento.
4. Eftavardeš thaj oxto (78) percento kaj kerde intervista rromen thaj 71 percenta kaj kerde intervista ando komuniteti egjiptiano naj lošisarde e butiasa kaj kerel o rajpeu e themesko. Akija shifura si 14 percento kaj kerde intervista gadje.
5. Saranda jekh (41) per cento rroma thaj 16 percento e intervistora egjiptianora krisaren se i si grupa mai diskriminacia.
6. Sa e komuniteto gadje katar i Komuna Shushic krisaren na naj diskriminacia katar o personelo e spitalesko Vlora. Odaloso 31 per cento rroma thaj 16 per cento egjiptianora krisaren ando spitaloro dikhamlen sar vaver grupo etniko kulturno.
7. Katar 21 per cento e rroma andi Komuna Shuishica, odolen kaj isilen e sastimasko lil thaj 25 per cento dendelen mitora e ocicjalmon kaj te aven-len sigurno. Katar 37 per cento egjiptianora andi Komuna Shushica kaj isilen e sastimasko lil, 21 per cento dendelen mitura e oficjako kaj te aven-len sigurno. Akava sura e komunitetesko gadje, katar isilen e sastimaske lila, asijekh ni dinda mitura kaj te aven-len sigurna.
8. Rroma pokhinen tarifora korruptivo maj bare katar o egjiptianora kaj te aven-len sastimaske lila, ama poqkhinen tarifora korruptivo maj tele katar o egjiptionora, kaj te len sastimasko servicija ando centro sastipesko andi Komuna Shushic.
9. O rroma thaj e egjiptianora pokhinen mitura e manušenge kaj kerena buti ando centro e sastimasko andi Komuna Shushice, pervo te delen serviso sastimasko lacho (40 per cento egjiptianora thaj 35 rroma). Dujto von dinde mitura e manušenge kaj keren buti ando centro sastimasko se naj-len e sastimasko lil (30 per cento rroma thaj 20 per cento egjiptianora).
10. E rroma isi grupo mai lachi katar o dikhiye i distancura e kheresko katar o centro e sastimasko e komunako, palal e gadje djikuj egjiptianora dikholpes kaj isi mai bilache lengore pozicionare.

11. Rroma isilen grupa mai lache katar i infrastruktura kaj pandelum e kherencar kaj o centro e sastimasko palal o gadje djikoj e egjiptianora palem isi fo agar.
12. Komunitetu egjiptianoro djan mai sigando doktoro so kaj o ververa, o dujto kaj djan mai sig te len servisno ando doktoro isi kerde intervista e rromenge, palal o gadje.
13. Katar i intervista e rromengi iklol kaj mai bilacho katar lengo sastepe personelne, palal kotar o egjiptianora, gadje silen jekh pozitivna lengo sastepe personalen.

1. Anglo phenipe

Akava raporto isi kerdo katar o Praktikora maĭ Llache e Rromengi Integracia (PMLRI) akava projekto kerdilo katar oficja e OSBE Viramlin ko Institucia Demokratiko thaj e Manuĝisarde Xakaja ando West-Balkano kotar 2012-2013 pokhisarde katar Uniteto e Evropasko thaj o thema Bosna Hercegovina, Kroacia, Kosovo*, ex-Republiko Jugoslavo e Makedonia, Montenegro thaj Serbia. Akava projekto isi te azhutisarell akala eŭta thema akhurde andi OSBE thaj so on te isilen prĭva te oven sonidosne ando Uniteto e Evropako.

PMLRI isi shtar komponentura anglune:

1. Participation in political and public life and decision-making
2. Support to governments in legalisation of housing and settlements
3. Combating discrimination and promoting visibility for Romani communities
4. Regional co-operation.

O res akale raporteste isi te paŝarall rakhipe thaj rekomandura katar jekh studimo ko them kaj peŝterdiamo politiko selikano paŝarel o servismo sastimasko publi-

* Akeja definisaripe isi bi anglipachapen kotar o statuto e Kosovako, thaj si palal jekhsoj e UNSCR 1244/99 thaj o Opinioni e (ICJ) Mashkarthemutni Kriselin kotar o Thamipen ando sikaipen e Kosovakhi biumblavdipen.

kno žatasaren lengaro andi komuna Shushica thaj diz Vlora, thaj o ndikumura o sastipe e komunitate rromano thaj egjiptiano andi komuna Shushica.

Rerisartisala kotar Setembra-Decemebra 2012, akava studimo varbisardas o servisno publiko, kaj azhutisa sastipe ko komuniteto e rromengo ando centro sastimasko andi Komuna Shushic thaj spitalno e dizako Vlora.O studimo kerdilo andre štar dikhipe sar varbisardello rigende, mai anglal.

- a. Aksesio servisno sastimasko
 - Mai sig sar te ovel serviso ando sastipe
 - Saj mai paše o centro kaj del servisno e sastimasko
 - Servisno e sastimasko
 - Burokrocia

- b. Dikhipe sar len o servisno e sastimasko
 - Trajtimo dizo jekh sar avol
 - Diskriminacia
 - Korrupsiono

- c. Sastimaske kondicija
 - Lengoro fiziko
 - Kozom pijen,tutuni,alkooli,thaj droge.
 - Efekto e butiaspe aktivitekut ando sastipe.
 - Efefeko andi higjeonaro ando thon thej I mohalla fa sastipe.
 - Stesura
 - Loshalipe

- d. Aktivitno sportivno
 - Regjistro ando klubo sportivno
 - Aktivitno sportivno

Akava katar e studimeskara kaj hulunturdasardas akale hipotezura e radiamaske akale :

- a. Nivelu edukatiaske andi daj moshli fe dikhell o sashipe e xurdanges.
- b. Diskriminacia kaj isi katar o personale muqell avri o bakhalipe e sastim jaska publika rromen thej egjiptanoska .
- c. Rroma thej Egjiptanore manij akkse sar butjarne ando sastipe publike mashiti ,fe den aksese lenge manushen.

- d. Korrupsionare ando serviso sastipe publiko moshti o rrroma thaj egjiptano te avelen aksesia fa sastipe.

Akavo katar e studineske eksploronell slitar pucipe e radinjaspe.

- a. Kozom ndikosarell majpe e siguro sastipe ando medikaneta kaj te len o rrroma thaj egjiptano.
- b. Savo isi o mdikisodipe e rroment thaj egjiptano kaj isi dorriero katar administrata,infrastruktura e drromengi,diskriminacjo ando servisma sastipe publiku.
- c. Save isi ndikome xhivipe katar I higjenura e kheresi thaj mahalla ando sastipe e rromenge thaj egjiptano.
- d. Isi xaxaj mashkar o hartimo thaj o keripe epalifikura erdo servisma sas tipe publikoro kanuleba e rromenge.

2. Metadologjiu

Studimo kerdas jek paslipe but llace. Teknikura kaj kerde isi hulumtimara-side I literature, analiza de kuneta interviste angllall khav-khava-reste kherkhereste, intervista but xar thej focus grupo.

2.1. Instrumento huluntuneiro

Shudime llace kerdilla kalau pucipe I administratura anglla kav-kavveste ando familjelura kamura shushica. Studimo isi kerde taj qeren pucipepe intervistare e informatore perde. (IIK) thaj o llakas e diskriminiako ando fokus grupo. Pucipe e intervista isi realizoisarde udar-udaraste kaj kerdile pucipe phande kaj armangete len informancia llace. Pucipe IIK isiles pucipe pirade kaj pehdere, informacia llace.

Sare o intervistural e holuntura adole tadapes andi temura e studineskare. Maj but I godi dendapes pallall te kurosell o mdiksardipe andi *Plano nacionalno e aksionoqe e deshpersh le rromengo anderyaripnasko*, maj varej o aktivitetura angllall ledhe infermetura karpanjo ando karnileto rromano kaj isi phanido kaj te len o dekumentaro kaj manishena kaj te len sevisma bakhalipe te sastipe, kardipe jek kodo komunikatia etiknie ando personalno ,mjeksa rromana thej trajno lengo kaj te avelen sigurie llacipe thej servisna sastima barahar e manushe rromane .¹

1 QRSH *Plano nacionalno e aksionoqe e deshpersh le rromengo anderyaripnasko* 2009, ff.12-13

Pucipe intervistare kaj realizosiorale udar-udareske isine kerde katar panxh senksia sar maj tele a) Demografia b) Aksesa ando azhutipe sastimiaske c) Perceptima servisia bakhalipe sastipe d) Xhivipe medikalno thaj e) Aktiviteto sportivno. Pucipe astarellisne 50 pucipe, katar 42 phande thaj 8 phirade. Sa intervistare angllall-angllalleste andi familje xhallas 15-20 minutare.

Pucipe IIK isine kerdo o jekta saksiono. O astrellisue 20 pucipe, katar 12 pucipe demografiko isine phande thaj 8 pucipe isi phirade.

Sa IIK gjello 45-60 minuto ander IIK intervistarasaider slov personura, katar trin inferminerura ando centro sastimkomuno Shushic thej spitalola Vloraz.v.sherutno themuniako sa direktora e jek sikavni e skollavski publiko e komaki.

Ollallipe diskutimo ando focus grupo astarellis akale shtar seksianare, adolendar a) Akseso ando servisno azhutimas-sastipe, b) Diqipe andor o servisna e zhutimaska sastipe, c) xhivipe mjek thaj d) Aktiviteto sportivo, udelzi saro e flokanaste astarell 20 jelektunramkaj cudipe e diskucio. Diskucio focus grupo gjeli 90 minuto (cok 22 minuta) e seksionare. Ando focus grup isine manusha katar I komuna shushica.

2.2. Universo studimasko thaj kampionare

Universa studimo kerdillas sa e manushe kaj komuna Shushic isi administrate diz Vloraz. Sa o manusha kaj gjizarde ande mohalla cok 6 masek agarde jek palladelen (isi manusha o na isi e komuniaske manusha) kerdile sar o manusha e komuniaske. Universe kerdillopes katar 8200 individore katar akalenda 420 isi rroma, 1840 egjiptianora hem varvera isi Gaxhe.

Sarkaj kerdipe jek pashipe, studime sikavell ara qipe serikaj kaj kerdile trin kampiona. Kampiona jekta qerdiles sar e rromen ando bersha 15+ (175 individore) kampionare dujta qerdelles 112 manusha egjiptianore ando bersha 15+. Kampioni i trinto qhede 108 individuo Gaxhej 15+. Kaj te avell jek res moja pre statistiko sa adole universa, studimo qerell analizura pallall o soqipe sar teven jektane trin kampionara jektan ekaj te aven katar 395 manusha katar komuna Shushic diz Vloraz katar o bersha 15+.

Sa o manusha rroma katar o bersha 15+ qerderlenge intervista. Kampionare e manushenge egjiptianore katar o bersha 15+ qedelerge intervista kampionaro isi kerdo andi nikilipe suroripe thaj I teknikoro e bijardinjaska maj pashie. Sar jek, kampionare e Gaxhengo isi kerdo andi boza suraripe ando familjaro Gaxhengo.

Katar e studimaska llacenaj mangel te motovell raqipe apreutne van civen diqipe maj xar ando studimo. IIK kaj qerde intervistare oxto xheneca, qidisarell aktivteta e komuntetaske, odol kaj qereu politiska thenesgi thaj rojanl e servismo sastimjaska publika.

Ando diskutimo focus grupo isine oxto personura manusha rroma thej egjiptano e komunaqe shushic. Qidipe isine qerde sarkaj jek ulladipe sar grupa e brshego, sare grem, nivelno edukacia thej karakteristika thej demografika.

2.3. Qedipe so kerdilla

Sare o informacia pedesole moshikar ando thane. Intervistura-anglal-anglala ververeste, kher-khereste thaj IIK kerdelen sarka lebe intervistura lilesa thaj anglo. Studiausoro lokalno trojasardille kaj te keren administrac ando pucipe, sar te pucen thaj te asteren joraripe. Diskucia I focus grupo rregjitrosardos thaj kerde trunskipora ando studia.

2.4. Pokhipe thaj o cipe e informacia

Sare o informacia llace khedisale lilesa thoj anlarlo kerde transformacia e informociake elektronika sarka pherde o pucipe onlojno kaj verversjaska intervistura anglo-angllolesko relizosarde kher-khereste. Maj pallal sare o informacia popullare ando programo kaj qerde e informacia e populloro ando program kaj qerde e informacia SPSS. Sare o informacia anlizosarde mashkar sare o procedurino statistiko e dikhinasko thej te kemen so mej llacesh thej ma te devijasardie majbut bare, informacia qidisale lilesa thej audio mashkar IIP thaj diskucia focus grupo kai erdillo elektronika format. Studiosuro thaneske lele 60 casoro trajno sar te ostoven SPSS kaj te qiven o informacia thaj analizura lenge. Baza e informacia andie SPSS vardisali katar o studiosura ove cados informacie.

2.5. Analizura informacioqe.

O informacia llace analizosarde sarkaj trudell I progranura SPSS. Pallal kaj vozdinde o voribule lergere, baza informacioqi popullero mashkar maslaipe e informacioqe katar I aplikacia e pucimaska anlaj. Pallal o kerdipe e procedurpe e tajmasko oxta informacie, studiosa lokanlo thaj konsulentaro nnikalde raqipe grafikno lengare.

2.6. Legjislativo kornixa hem e politikasno

O Agorda malipen sikadas kaj o numuro e manushengo rroma kaj xhiven andi Albania isi 120.000 – 150.000, xhikuj manusha egjiptiano nakhaven o numero 200000.² Jek studimoro vramo agardia kaj isilen fokus andi qidipe socialno ando xurde sikavellas informacia kaq qedisale komuniteto rromano kaj xhiven ando 99 kame governmento e themesko andi Albania. Samatallaso akolla informacia maj praktiko kaj te dikhena ani isi interesa kaj o numera e rromengo sa o them.³

Sar phenell o Censusi o bersh 2011, o numero e Rromengo ka isi andi Albania is 8301, hem i shifure a egjiptianonengo manusha isi 3368.

Najsanangi mashkar OSHC hem o Instituto e Statisikarno e rromenge manusha thaj e egjiptianengo andi Albania shindella palem.

Sar isi o Albaniasko thami andi siguracia manushengo sastimjasko kaj isi trubusarde, paqipe direkto kata manusha thaj sigura e sastimjasko voluntirno suplementar. Maj but sigura sastimjasko poqinjall katar o rajpen sare adel individual sare isi o siklavne o sistemo anglall universiteto, studentora univesiteto, manusha bibjutako, o dija kaj bijavena hem sare ale ole ka lena asistento socialno.⁴

Kaj te polikeren i baza thamesi jekh grupesor naj diskrimimacija, Thanidarja e Albaniaki Republika phenell "Asijel nashti te kerell diskriminacia pallall ti sexo, o nat, paqavipe, etnija, chib, politicia paqavipe, paqavipe filozofia, ekonomia xhivipe, edukacia, socialno sove dad /daj".⁵

Ando them e bershesko 2009 ondill kaj servisno e sastimjasko publikano instituto xhikaj te qerell sigura barabara sare e manushenge, samidarleso e grupe-ski kaj e manushengi adole individurja isi. Publikano Instituto e Sastimjasko e samidasnenje grupesko kaj o niveli isi tele isi aksesio andi brakhalipe sastipe publikano.⁶

O referenca sistemo e familjako isi instama maj anglutni kaj dell serviste sastimjasko odole individurje kaj mangel te len servino sastimjasko maj urgento. Doktorja e familjako isi thavjalde ando mahalla kaj o dizutne isi rthaj isi regjistarde sar manusha thaj isi o korkoro personaleo sastimako kaj isile hakaja kaj te

2 Soto et. al., o Roma thaj Egjiptianoro andi Albania: Katar socialno inklozivno ki anderyaripnasko socialno 2005.

3 UNICEF, Informacio e socialno inklozivno andi Albania, 2011.

4 O Kuvendo e Albaniako Republika. Them Nr. 7870 Siguracia manushengo andi Albania, 1994, artikolo 38.

5 Themes e Albaniako Republika, 1998, artikolo 18.

6 O Kuvendo e Albaniako Republika. Them Nr. 10138 Publikano Sastipe, 2009, artikolo 1, 11, 28, 48, 50.

dell pravo e manushenge serisno e jek spitaloro rajonal okotka pashe verver jek spitalo kaj te aveles specializarno e jek rajonaro vaver.⁷

Sar rezultato kaj najregjistrosale sar manusha e mahallaqe e thaj odallasta kaj nanajlen karte sastimjasko ngaledhtut kaj te avelltut aksesu ando brakhalipe sastimjasko publiko. Avripe qerell numaj servisno publiko u emergjence e doktoro, sanadollasa kaj isi iselen aksesu katar o manusha, hem kaj isilen lengo dokumentaciono sar manusha nanaj te oveles karto sastimjasko.

Ando bersh 2010, Them ando i Diskriminacija qerdas siguro jek baza buxli kaj te lekhavell o anipe andi diskriminacija ando Albanijako amalip.⁸ Kaj te kerdjol o standarto e xhivipesko ando komuniteto rromano, o raqipe e sastimjasko hem o staturu ekonomikja lengoro rajpen e Albanjako qerdas ando bersh 2003 Internacionalno Romengi Strategia,⁹ odija dindasle ando bersh 2009 kotar o Plano buljardes e Dekadasko Rromano.¹⁰ O lacirdipe e sastimjasko e manushenge rromane andi Albania isi kerda prava andi axhenda e rojpen 2009-2013, kaj te qerell informacia e komunititesko rromano e phendinjast o hakaja longu. Kaj te ovelen aksesu andi servisno sastipe publikano brakhalipe.¹¹

2.7. Cera Historia

Situacia e brakhalipesko sastipe publikano e romengje andi Albania nashti te dihjoll shukar, sherollas odolesta kaj mangel informacia kaj isi ando nanajlen informacia kaj isi ando paqilipe ando numera thaj o thano kaj isi o Rroma, thaj hemodova sar shkakura ka nanaj regjistrasosara pallall lengiri etnija, kaj lena publikano servisu e azhutimesko sastipe. O bute problemura e brakhalipe sastipe thaj maladjano e komunititesko rromano andi Albania isi jek o problumerja e komunititesko romengo kaj xhiven andi Evropa. Samodollasa o diqipe ververe isi jek ekzaminimo kaj isi karakteristiko lokalno thaj leskoro.

Jek studimo katar i Banka Sundollesko phucandas kaj o xhivipenco e romengo andi evropa isi 10 bersh maj tele kajo xhivipe e manushenge Gaxhe.¹² Katar o 20 bersh jekagarde o rroma andi Albania isi malade jek ververe situatja sar e albanikarde Gaxhe. Jek dokumento politisko o Albanijako Governmento (AG) e bersh-esko 2003 malisardas ekonomiko situacia, xhivipe e baxtalipe e sastimjasko rromane andi Albania saj maj bilaco.¹³

7 Sastimjasko Ministerio. Ordero e qerdimjasko sistemo ko publikano aksesu ando servisno brakhalipe servisu e sastimjasko, 2009.

8 O Kuvendo e Albaniako Republika. Them ando i Diskriminacija, 2010.

9 OSBE, Strategia Internacionalno to keren po Llache o Kondicia e Romengi Xhivipe, 2003.

10 QRSH, Plano nacionalno e aksionoqe e deshpersh le romengo anderyaripnasko, 2009

11 Programo politko e Albaniako Rojpen, 2009-2013, Tiranë, 2009.

12 Ringold et.al., Roma andi Evropa. Pharadipe ciklo e charoripesko.

13 OSBE, Strategia Internacionalno to keren po Llache o Kondicia e Romengi Xhivipe, 2003.

Sar okole vraminja o rahqipe kerde konfirmacia katar e rromengi dikhipe. Malisardipe e xhivipe e sastimjasko kedile kotar orana thaj o Gaxhe phucardas kaj o rroma dena sastimjasko maladipe kaj densa o Gaxhe lengero sastimjasko.¹⁴

Jek studimo kaj kerdillo andi Albania andi 2012 puchardas kaj 83 percento e manushengi rroma maj isi loshale e sastimjaski servisno publiko. Akija shifro-ra is 26 percento maj opre komporacia sar diqen o Gaxhe kaj isile jekto servisno.¹⁵ Akale shifrore ngalena amen andi sopozicia kaj o institucionura pashven e rromen ververesta kotar sar pasherdjien o Gaxhe. O studimo sikavell kaj o formati e acarutne e direktna e diskriminacija ando aksesos e sastimjasko servisno publiko isi 'kardelenge naj mangel e azhutimjasko e doktorira sasilenge, o instituciono e sastimjasko, azhutipe, segregacia ando objekto e azhutimasko sastipe, trajno e maj tele thaj degradjosa thaj diqipe ando aksesos e brakhalipe, doktratu, emergencja, odolenge kaj isi lengiri etnia-kultura'.¹⁶

Samodollesa ando azhutipe publikno sastipe andi Albania e manusha rromane diqhelen nanj kaj isi objekto subjekto diskriminacia. Akhall 71 per cento lengoro denpes godi kaj lile difretonto servisno ko publikano sastimjasko brakhalipe.¹⁷ Diskriminacija katar o personelno doktorja shaj te ngalen korko te nikaledh e rromen kotar aksesos brakhalipe. Akaleste o studiosura rakhle kaj hem o diskriminacija katar o doktura qerdjoll bariera kaj o rroma te ovelen aksesos andi servisno sastimjasko publikano.¹⁸

Jekh studimo komperative phelen kaj Albania is trin pervo thema kaj nashti ledhpos servisno katar rroma hem naj rroma andi sastimjasko brakhalipe.¹⁹

Numaj 75 percto e rromengi familjura phenen kaj isilen aksesos ando servisno sastimjasko brakhalipe, trubuj parae rroma and lelen sar 85 per cento e familjengo Gaxhe ka xhven pashe o rroma. Ando Bllkani numaj familja rroma ando Bosnja Hercegonva kerde raporo kaj i servisno sastimjasko brahalipe isi po tele comparo ando Albania.

Akale konstatimorja ngalen to supozimurja kaj i diskriminacija cucarella karkori avrjall. Jek studimoro e bersheko 2005 UNDP matevell kaj o rroms mangena azhutimas doktorenga maj sonar saj o Gaxhe.²⁰

14 UNDP Albania, Ando trašorno: Socialno azbanda e rromengi andi Albania, 2006, ff. 17-18.

15 Kaçiu et al., Fakturia kaj keren vas andi integracia e rromengi andi Albania: Jekh paragono studiacia, 2012, ff. 60-61.

16 Centro Evropako e dikhipse kotar o racizmo thaj ksenofobia: o phadjipen e barrangengo: E rromna thaj o aksesos ando sevipengo brakhno ko sastipe, 2003, f.6.

17 Kaçiu et al., Fakturia kaj keren vas andi integracia e rromengi andi Albania: Jekh paragono studiacia, 2012, ff. 62-64.

18 Soto et. al., Roma thaj Egjiptianora andi Albania katar eskluzia andi anderyaripnasko, 2005.

19 UNDP et. al., Informacia andi roma vulnerabilito, 2011.

20 UNDP Albania, Ando trašorno: Socialno azbanda e rromengi andi Albania, 2006, f.20.

Samodollas mangonspen studimora majkotar kat te eksploren maj llache o faktoro molikasarela jek nivelo maj tele, o mangalipe kaj o rroma kaj te ovelen aksesio servisno doktorura. Informacia maj agor den konfirmacia komuniteto rromano ando Albania isilen jek norma maj opre e malisardmasa negative o sastepe personalno. Ando komuniteto e rromengo akija shifra isi 3.1 per cento maj upre katar o Gaxhe.²¹

Korrupsiono dikholla kaj isi jek verver faktoro baro kaj nashti len aksesio ando servisno publiko brakhalipe. Rporti Rajonalno e integracia e Manushengi suporto katar UNDP matovell " toleranca katar o korrupsioni kerela billache o rezlutatoro andi eskluzia."²²

Palla akava studimo shopna kaj niklavela maj opre ando gavid thaj efa fora maj opre andi diza e tikne kaj o bute e intervisturdenga diqhen mormona kaj te den llove ando vast.²³

Jek studimo jek vamsha ando agor ando Albania mothodas saredolencia kaj 83 per cento e dizaqe manusha rroma mangjollpeslengo kaj te den llove e manushengi ka keren buti ando spitalo kaj te len o servisno e sastimjasko brakhalipe.²⁴ Zoralipe e rromengo ko qinibe diqhollas isi maj tele kotar o Gaxhe a maj zoralipe isi jek varver bariera kaj nasti o rroma te poqinen kaj te ovelen aksesio ando servisno sastimjasko publiko.

O aksesio e servisno publikano e brakhalipe sastepe na gjinella ando ko entro e sastimjasko. Infrastruktura billachi ando mahalle rromane isi jek faktoro kaj xhivipe billachi e rromengi sastepe.

Rroma diqhenapes ando lengo xhivipe billache, higjenia e kherengi thaj o mahalle lenge thaj jek infrastruktura drromenqi billachi. Akalla faktorura nganelen maj opre o sastepe e komunitetesko rroma thaj maj shukar ama ilipe servisno andi emergjenca doktorengi thaj phiripe ando centro sastimjasko kaj te len servisno sastepe.²⁵

Sarodosallo bariera andi adiministracija lelaqarrela ko nivelno e rromengi andi sastimkasko sastepe brakhalipe. Andi Evropa civell rroma thaj naj rroma diqholpes kaj 45 per cento e rromengi isilen karta sigura. Akaja shifura e Gaxhengi isi 40 percento maj bari.²⁶

21 UNDP et. al., Informacia e rromengi ando vulneberalo 2011.

22 UNDP, Raporti Rajonalno e integracia e manushengi, " Kotar Tranzicionura: Angllal inclusia e manushengi", 2011, f.4.

23 Ibid, f. 4.

24 Gedeshi et. al., Studimo e rromengi t'haj egjiptianoro andi Albania 2012, f.27.

25 UNDP Albania Ando trašorno: Socialno azbanda e rromengi andi Albania, 2006, ff. 19 – 20.

26 UNDP. Situacija e rromengi ko 11 thema kaj isi membro e ETH, 2012, f.31.

O raqipe rajonalno muthoven kaj 66 per cento e rromengo dikhenpes billacmosol ando qinipe e drobengo. Akija shifura isi 27 per cento maj opre kotar i Gaxhe.²⁷

O Sonjipen kaj te qinen o draba ndikonedha ando duj faktorura sherutne: i zor te telaqarell o qinipe e manushengi e rromengi andi cirell pashpashe e Gaxhen thaj o maipe e segura sasimjasko kaj deitisarell e rromen te poqinen maj opre e drabengo.

Faktoro kulturoro isi kerdo barriera kaj o aksesu e rromengo ando servisu publiko e brakhalipe sastipe. Shaibe interkulturore ando personela doktorengo shaj te ngaledh ando llachipe oj billachipe o nivelo ando aksesu ando servisu publiko brakhalipe sastipe. Kaj lengere naisilen axadipe ando konteksto kultura rromani phenen o manushenge ronave kaj te xhan te keren vizita ando centro sasimjasko publiko.²⁸

Aktivitetura sportivo paqan kaj te ovelen indikacia pozitivu ando sastipe ko saripe. Informacia kotar o rojpen ma te oven kaj o qedipe o rromengo ando aktivitetu sportivo isi but xanik interesu. Sar rezultatu, politika selikane rojpen diqell. (i) te kerell klubo sportivo sovadole sportengo (ii) te kerell terne sportivo ando funksiona e trajnesko (iii) thaj te kerel gindisardipe o trajnero ekipa rromanengo.²⁹

27 Collins, et. al., Ando trašorno: E rroma thaj e nashle andi SudEst e Evropaki, 2006, f.56.

28 Hajioff et. al., Ko sasipe o romengo. Jek qedipe e sundallako literatura, 2000, f. 867.

29 OSBE, Strategia Internacionalno to keren po Llache o Kondicia e Romengi Xhivipe, 2003, f.13.

3. Analiza e informaciaqi kaj qerdisale ando terreno

3.1. Aksesio ko sastimjako serviso

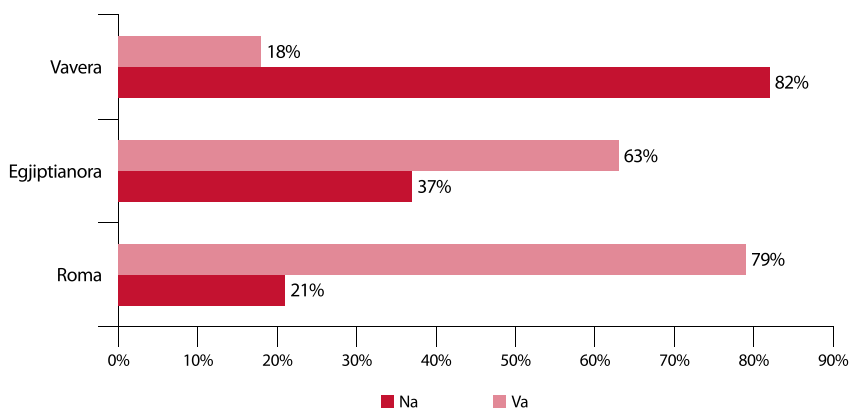
Akava studimo buljardas aksesio e servisno sastimjasko publikano, sarkaj fokus-allo andi dy mothovde: a) aksesio gjeografiako e centrurja e servisno sastipe thaj b) ilipe e karte sastimjasko. O informacionore mothoven kaj i komuniteto rrom andi Shushic isilen poziciona llachi gjeografiako kaj isi jek duripe mashkar to o khera – centro sastimjako 321 metro. O dyjto llache katar i pozicionua gjeografiako isi o Gaxhe kaj lengiri distanca isi kher-centro 901 metro. I situata po billlachi isilen o egjiptianoro lengi distanca katar kher –sastimjasko centro isi 1.9 km.

Uzalla e distancako i situata billlachi isi hem i infrastruktura isi jek verver faktoro kaj musardella ando llaqipe ako pharipe o aksesoro i centra sastimjako. Akava diqipe kumarellpes e shapjensa katar o cak 0 ko 10, kaj o 0 phendjollpes aksesio maj but llaqipe mashkar infraktuktura drromengi thaj 10 akese maj but pharipe andi infrastuktura maj billlachi drromengi..

Komuniteto rrom isilen infrastruktura llachi drromengi kaj te can cak to centro sastimjasko publikano, o nivelo mashkartu 3.7.

O dyjto grupo kaj isilen pharipes ando xhajpe ando centro sastimjasko, mashkar infrastruktura e drromenski is o Gaxhe 4.2. Komuniteti egjiptianoro isilen billachi infrastruktura o nevalo llaqhimasko 5.9. Samodollasa infrastruktura e drromeski naisilen o karte sastimjaske, isilen barriera e romengi hem egjiptianora. Akava studimo mothovel kaj 79 percento e manushengo kaj kerde intervistura rroma hem 63 egjiptianura naj isilen karta sastimjaski (Grafiqi 1).

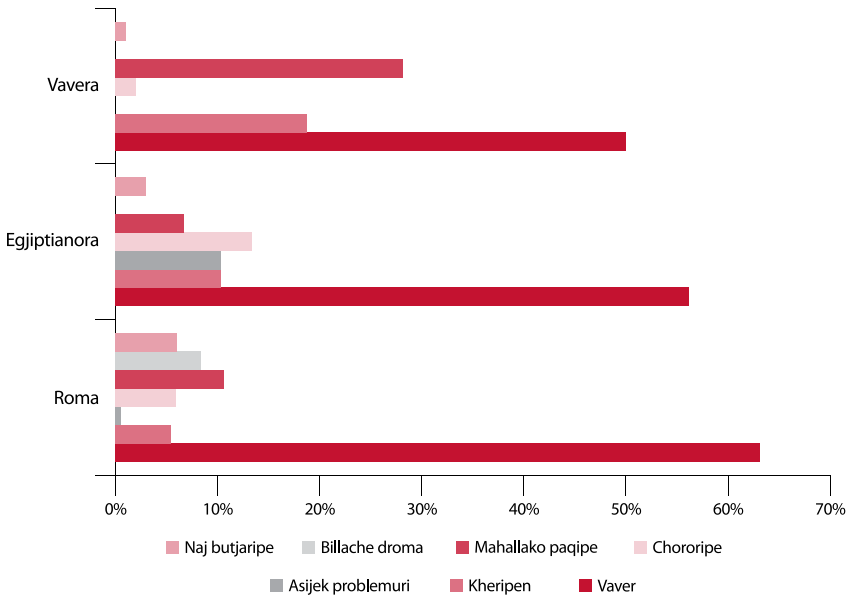
Grafiqi 1. There na karte sastimjaske?

3.2. Llachipe hem o sa pritina na kataj i lokalno governmentura

Lokalno governmentura na isi o lengiri pergjegjesia te keren i administracjia e sastimjako servisno, lengi iselen importante buti kovli o aksesu andi servisno sastimjako centro, ole den chahatje e manushenge kaj isi ole thaneste. O manusha kaj kerde intervistura vakerde kaj o problemuri maj baro isi ka nanaj len buti (63 për cento e romengo, 56 për cento e egjiptianura hem 50 për cento Gaxhe). O dujta importante problemura isi kaj najlen khera. (8 për cento), uzalla paqipe andi mahalla isi but importante e egjiptianoreski mahalla (10 për cento). (dik Grafiqi 2 po but informacia).

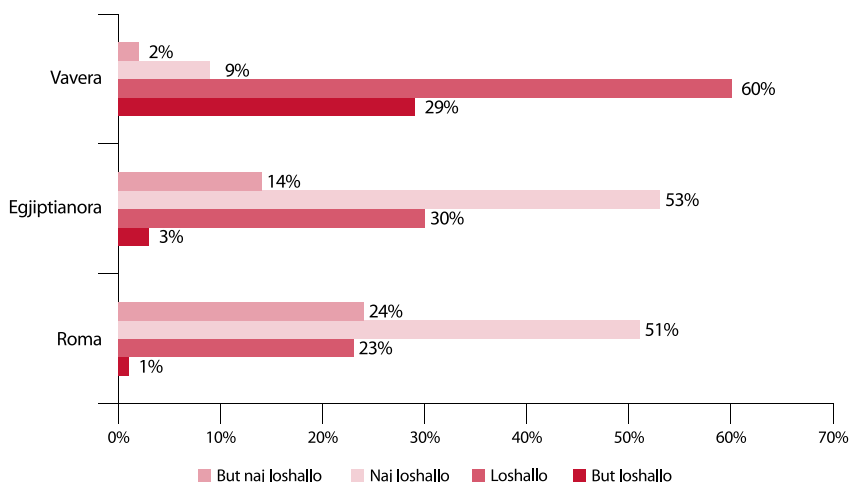
Grafiqi 2: O problemuro maj important andi Shushica

Higjienja ki mahalla isi jek problemuri bari e romengje hem e egjiptianure. Akallaqe 77 për cento e intervisturoreda roma hem 67 për cento egjiptianura vleresonena o paqipe lengjeri mahalla sar billachi ose but billachi. Akja shifrura e Gaxhenje isi 13 për cento.

O loshalipe e manaxhimesko e bunishgjengo ki mahalla isi po bari e romengji thaj egjiptianura komparo e Gaxhenska. Shifrura phenen kaj 75 për cento e intervisturoreda roma hem 67 për cento egjiptianura nanaj loshale ose xanika loshale kusimasko e bunishtengo andi mahalla. Akaja shifrura e Gaxhengji isi 11 per cento (Grafiqi 3).

Grafiqi 3: O loshalipe e shullajpasko bunishte

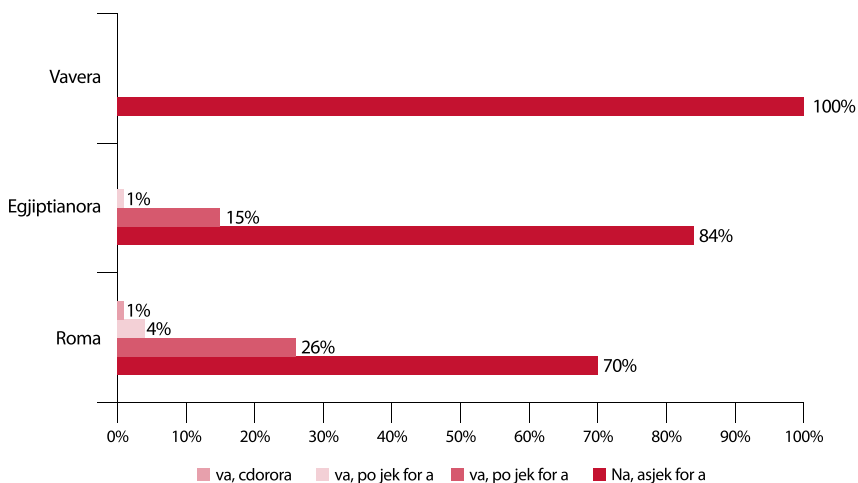
O shifre e naloshalipeko kaj o roma hem egjiptianura qerde intervisturengo e butjake ka qerena andi komuna Shushica, phenena kaj lengoro naj isi loshale e paqipesko kondicia andi mahalla . O Rezulatato , 78 për cento e intervisturengo roma hem 71 për cento egjiptianura na isi loshale katar i buti andi lokano governmento. Akija shifrura e Gaxhenje isi 14 për cento.

3.3. Diskriminacija

O grupo ka phenena isi maj diskriminacija isi o roma, 41 per cento e intervisturengo vaqerena kaj isi parto jek grupesko kaj andi shushica isi maj diskriminatori.. O dujto grupo isi o egjiptianura 16 per cento hem ole vaqerena kaj isi parto egjiptianoro grupo kaj andi shushica isi diskriminatori..

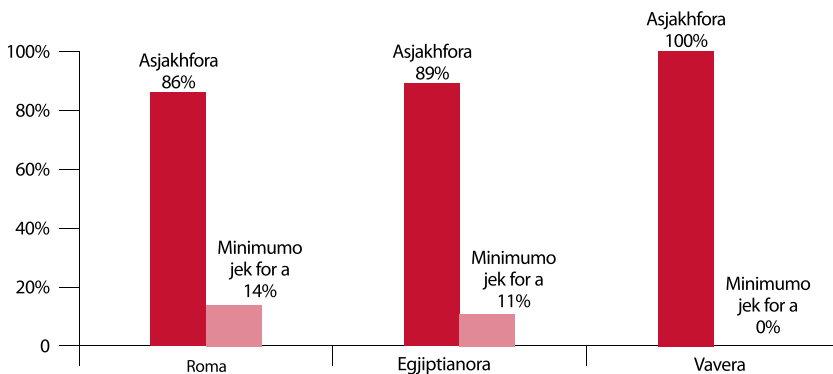
Sare o Gaxhe andi Shushica vakeren kaj naj isi asijek forma kaj o roma hem egjiptianura te ven diskriminatori katar o personeli e Vlorako spitalo. I situata isi diferento e rromenge hem egjiptianengo, 31 për cento e rromenge thaj 16 për cento e egjiptianengo a andi Vlora spitalo isi diferento trajno e grupenje kas isi diferento etniko hem kulturoro (xanika, 'po jek fora' ose 'so fora – dik Grafiqi 4).

Gradiqi 4: Atranjtonjona o gruporja etniko-kulturorura katar e spitalako nanusha?

O Roma thaj o antarja e egjiptianengo perballinjona jek nivelno baro kaj na refuzacija katar o manusha kaj kerena buti ando Vlorako spitalno. Shifrure mothoven kaj 14 për cento e romenge thaj 11 per ceno e egjiptianurengo naj lele servisno sastimjasko se na isilen llove te den ose isine parto e grupengo etniko-kulturoro (Grafiqi 5).

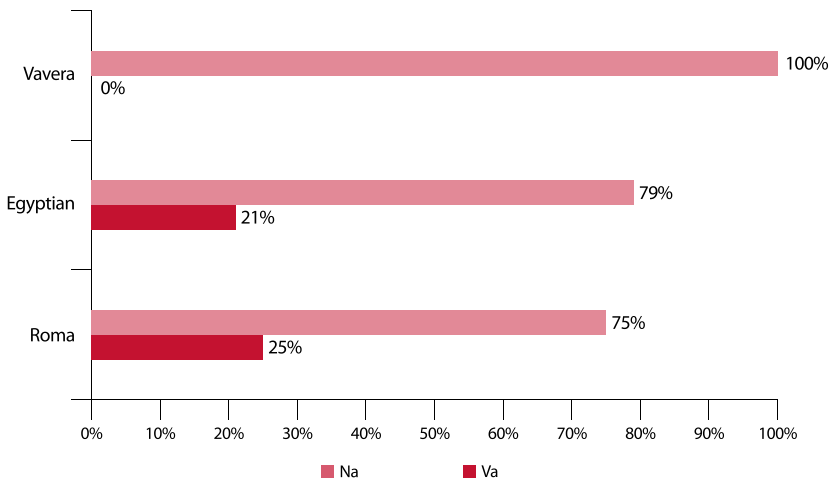
Gradiqi 5: Kozom for a naj dindetumen servisno sastimajsko andi Vloro spiralo?

3.4. Korrupsiono

O fenomeno kaj lena llove(korrupsiono) isi but xhindo thaj isi barriera te vell-tut aksesu barabaro ando sastimjasko servisno brahalipe. O roli decizivo jek kartaqe sastimjasko na delltut mundsia te t'hes aksesu andi sastimjasko servisno brahalipe, akija dikhjallpes katar o nivelno baro e korrupsionesko te les jek karta sastimjasko. E rromenge katar i Shushica komuna kaj isilen karta sastimjasko 25 per cento vaqerena kaj dinde llove e manushe ando administrata te len akava dokumento. O egjiptianure ka isilen i karta e sastimjasko, 21 per cento vaqerena kaj dinde llove e manushe ando administrata te len akava dokumento. Katar o Gaxhe komuniteto vaqerema kaj nashti dinde llove te len i karta sastimjasko. Grafiqi 6.

Grafiqi 6: Dende Llove kai te len karta sastimiaske

O llove kaj dinde o roma te len i karta sastimjasko is 3.9 euro, o egjiptianuro dinde 0.4 po but te len i karta. Deshu hem shtar (14) e rromengo thaj 5 per cento e egjiptianuro vakeren kaj dinde llove e manushenge kaj kerena buti andi centro e sastimjaski ki komuna Shushica. Ma o Gxhe vakerena kaj naj dinde asijek fora llove e manushenge kaj kerena buti andi centro e sastimjaski ki komuna Shushica. Akate dikhjollpe kaj o aksesu andi sastimjasko brahalipe centro isi but pharo, akija kerell e rromen hem e egjiptianoren te den llove kaj te len o servisno e sastimjasko.

Medium tarifa kaj o roma den so fora kate len o servisno sastimjasko isi 2.2 euro, o egjiptianuro trin fora po but 6.9 eruro. O llachipe servisno hem naj isilen karta

sastimjasko isi o duj faktoro kaj keren e rromen hem e egjiptianore te den llove e manushenge kaj kerena buti andi centro e sastimjaski ki komuna Shushica.

Akallaqe 35 per cento e rromenge hem 40 per cento egjiptianuro dinde llove te len llacho servisno. Somdallosa, 30 për cento e rromenge hem 20 për cento e egjiptianuro dinde llove soske naj isilen karta sastimjasko. But intereso dikjholpes katar IIK kaj asijek nashti pranonena kaj ljodhpes llove andi centro sastimjasko ti komuna Shushica.

O Tarifa e llovenge kaj dindjollape ando o spitalo e Vlorako isi po bare katar i sastimjasko centro ki Shushica Komuna. O raqhipe mothoven ka 52 per cento e rromengo dinde llove andi spitalo e Vlorako jekh minimumo jekh fora. O egjiptianoro kaj kerde intervista isi 48 per cento hem o Gaxhe isi 4 per cento. O rakhipe e fokus grupove e rromenca hem egjiptianoro den konformocja kaj o korrupsiono isi but xapime ando spitalo e Vlorasko, specialno servisno sastimjasko kaj bijanena apo kerenca vizite specializando. Ki ana vaver saro kaj kerde intervista IIK phende kaj ko spitali nasht den llove.

Jekhsoj keranena hem o egjiptianura ma ole den po but llove andi spitalo 22.4 euro e servisno. Akija tarifora isi hem katar o rroma naslave (medium 18.2 euro servisno). O grupo kaj raportondjoll o nivelo tello o dende llove kaj o Gaxhe dende isi (medium 8 euro servisno).

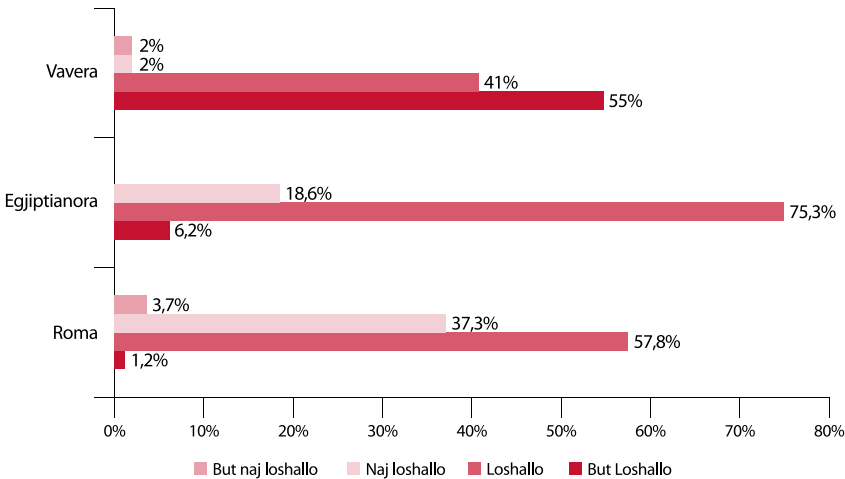
3.5. Loshalipe katar o servisno sastimjasko

Pejnda efta per cento e intervisturengo egjiptianura hem 50 pe cento rrom mendonena se kaj o servisno e Shushicaqi centro naj isi llachi. Ki ana i vaver 94 per cento e intevisturengo kaj isi Gxhe phenena kaj o sevisno isi llacho.

O rroma isi naj Manusha Banorët rromë janë më të pakënaqurit me orarin e punës së qendrës shëndetësore të Komunës Shushicë. Tetëdhjetë e pesë (85) për qind e tyre janë të pakënaqur ose shumë të pakënaqur. Kjo shifër për komunitetin egjiptian është 50 për qind dhe për të intervistuarit JRE është 7 për qind.

Dyzet e një (41) për qind e të intervistuarve rromë dhe 19 për qind e të intervistuarve egjiptiane janë “shumë të pakënaqur” ose “të pakënaqur” me cilësinë e shërbimit të ofruar nga qendra shëndetësore e Komunës Shushicë. Kjo shifër për të intervistuarit JRE është 4 për qind (Grafiqi 7).

Grafiqi 7: O nivelno e llachimjasko katar o servisno sastimjaske andi Shushicako spitalno Shushica

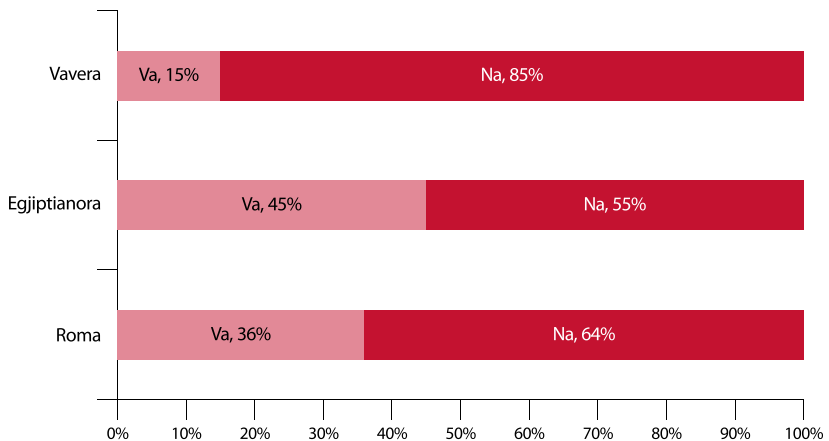
O antarja e komuniteshko egjiptiano vizitonjana so fora ko doktori. Medium ko 6 masek fundesko kerde vizita ko doktori 2.2 here. O intervisturora rroma isi o dujte ka xhane te len sastimjasko sastipe. Medium ko 6 mase e fundesko vizitosalen ko doktori 1.8 fora. Akija shifrura e Gaxhenge isi 0.4 fora kaj isi kokorik vleresimo lengoro sastipe. 23 për cento e intervisturengo Gaxhe gjile hem ko servisno sastimjasko ko privato sektoro, komparo kon 7-10% o intervisturora

3.6. Kondicia sastimjasko

Saranda epta (47) për cento e intervisturengo rroma vleresonena lengiri gjendja sastimjasko sar but billachi apo billachi. Akija shifrura isi 41 per cento e intervisturengore egjiptianurenge hem 7 per cento intervistuarit Gaxhe. Akalla rezultate mothovena jek bari barriera romengo sastimjasko hem egjiptianore hem Gaxhengo.

O grupo po prekimo katar o kondicia billache sastimjasko isi o egjiptianoro. Saranda panxh (45) për cento e intervistorengore egjiptianoro phenena se thena problemura sastimjasko kan pengonena te keren aktiviteo dive ko dive. Akijja shifrura e romengo kaj kerde intervista isi 36 per cento hem o Gaxhe 15 per cento.

Grafiqi 8: Therrena sastimjako problemura kaj aven lenge barrier ko aktiviteti e diveko?

Deshu enja (19) për cento e romengo vleronena i gjendja sastimjaski lengore chavorenca (bersha tele 15 bresh) sar but billachi ose billachii. Akija shifrura is 4 per cento e egjiptiano hem 5 Gaxhe. Kompari vavernca grupo, o roma isi kaj pija po but alkoli 33 për cento pile aka mas.

Akija shifrura isi 19 per cento e intervisturengo egjiptiano 12 për cento e Gaxhenje. O Roma thena hem i numri po baro kaj pijen droga kaj 13 për cento pile akava mas. Akija shifrura isi 5 per cento e egjiptiano hem 0 per cento e Gaxhenje.

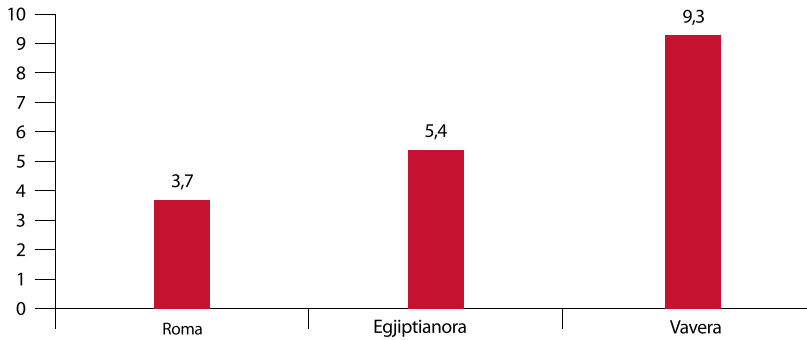
O roma therrena differenta simptomja e stresesko. Akava mas 64 per cento isi mersime 63 për cento thena merzia katar a manusha, 56 për cento naj isilen motivacija, intereso o enegjia, 49 për cento isi nervozja hem 39 per cento avelenje rroj-mase. Akalla shifrore isi dy fora po tele ko egjiptiano hem 5 per cento ko Gaxhe. Grafiqi 8.

3.7. Buti hem losalipe katar o xhivipe

O Gaxhe kaj kerde intervista keren po but buti katar o rroma hem o egjiptiano. Akajall o Gaxhe kaj rrale buti kokorik ose o vavera kerena buti 7.8 sahatja/dive, o egjiptiano 7.8 sahatja/dive o rroma 7.0 sahatja/dive . O Gaxhe isi po loshale katar pumaro xhivipe.

Jek shkallate 0 ko 10, kaj 0 xanixa loshale hem 10 but loshale. O Gaxhe isilen nivelno po llaxho xhivipesko 9.3, pallal lenda isi o egjiptiano jek nivelno medium 5.4 hem o rroma kaj kerde intervista jek nivelno medium e xhivipesko kaj isi 3.7 (Grafiqi 9).

Grafiqi 9: Nivalno llachipsako e xhivipesko (medium)

4. Agoraliphe

1. Palal o albaniako thami, e dostiphengo sigurnora pokindon katar o governo sare e manuŝenge, sar i anglal-universiteta thaj e studentora, pensionora, e sustale (e bibutisarne), e deja ando lokhoniphen thaj okhola kaj len ekonomiko aŝutisariphe.³⁰ Akava arakhipe studiacja pučharel khaj 79% pučhlinde rroma thaj 63% pučhlinde egjiptianora andi Komuna e Shushica, Vlora, naj len e dostiphen sigurnora. Akija situacija avol katar o mos dostiphen sigurnora, kaj angarel andi jekh nivelo po buxlo thaj ande nivelora po bare taxuniphen katar e rroma thaj egjiptianora ande spitalora publikora.
2. I Kostitucija e Albaniaki vakherol kaj "Asijekh naŝti te ovel diskriminato bixakaipesta vaŝ sar i gendera, i raca, i feja, etnicitetia, chib, o politikako godipheriPEN, relidjona thaj filozofika, ekonomiko situacija, o siklariPEN, socialno o tako saji dad o dej".³¹ Jekh themi e breŝesko 2009 putrol pachi kaj o sevipen e institucija e publikora sastiPEN ŝaj te sigurnisaon jekhsoj sarenghe, naj problemacija tako beŝlarelngo grupacija kaj von isi. O Instituto e publikora sastiPENgo cherol programora soli lenge kaj te vazen o akcesi andi i servicija e sastiPENgo katar o grupacija kaj silen jekh nivelo but

30 Parlamento e Albaniaki Republika. Thami Nr. 7870 Kotar e dostiphengo sigurnora andi Albania, 1994, artikolo 38.

31 Kostitucija e Albaniaki Republika, 1998, artikolo 18.

tele andi kaja sastiPENgo sistema.³² Akava arakhipe studiacija pučharel kaj 41% pučhlinde rroma thaj 16% pučhinde egjiptianora vakheren kaj voni si andi jekh grupaciaj kaj si diskriminatora. Katar jekh dikhipe, sar o khetaniPEN, na-rroma thaj na-egjiptianora andi Komuna Shushic, vakheren kaj naj isi diskriminatora tako personelo e Vlorako spitali, kotar o vaver dikhipe, 31% rroma thaj 16% egjiptianora godarel kaj o spitali ni asucharol len jekhsoj e manušen kaj isi katar vavera etnicitetora thaj kultura. Em soske, i studiacija sikavol kaj 14% e rromengo thaj 11% e egjiptianora ni djelen sastipengo servicija, aman em daj jekhdrom, kotar e dWene e Vlorako spitalora.

3. Kaj te vazelpen e standardora e Wivipenesko, o sastipengo situacija thaj e rromengo ekonomiko statuto, ando berš 2003 e albaniko governo kerda i *Nacionalno Strategia e Rromengi*,³³ khaj dikhlilipen ando berš 2009 kotar o *Nacionalno butareliPEN Plano e Dekada e Rromengi inkluzia*.³⁴ O vazipen e rromengi sastimasi situacija isi em andi governosi aWenda 2009-2013, khaj pučharel e governesko unWiliPEN kaj te del informacija e rromenge pa o xakaj kaj te avollen servicija ando publiko sastipen.³⁵ E arakhipen kalesko studiacija sikavel kaj e rroma thaj e egjiptianora vakheren kaj isi but šukar kotar o sastipen duj thaj trin fora po bilaqe kotar e vavera. Uzal akeja, o nivelu e stresesko ande rroma thaj egjiptianora isi trin dako pandW fora po baro kotar e vavera.

32 Parlamento e Albaniaki Republika. Thami Nr. 10.138 Kotar o Publiko Sastipen, 2009, artikolo 1, 11, 28, 48, 50.

33 OSBE, Nacionalno Strategia e federarelipen kondicija o dWivipen e rromengo, 2003.

34 QRSH Nacionalno butareliPEN plano e Dekada e Rromengi inkluzia, 2009.

35 QRSH. Politiko programa e Albaniako governo 2009-2013, Tiranë, 2009

5. Undāralipen

1. Centralno governo śaj te kerol musaripen ando thami nr. 7870 e dostiphengo sigurnora andi Albania thaj e tele thami kaj aven les-tar, kaj sogodi beśindo andi Albaniaki Republika te ovel-le xakaj ando universalno sastipen em sose naj-le buchi o naj redWistrato andi i bucharni viramlin.
2. O centralno governo śaj te kherol jekh karta sastimasi elektronika ando them e vaverako chahati kaj labārelpen akana em thaj te ovel sigurno o aksesi ando sastimasko publiko servicija sareng, em ma te dikhol se katar san.
3. E Sastimaski Ministria thaj o lokalno governo e Vlorako śaj te kherol jekh planifikacija em te kheren-le andi jekh training program khaj te vazol e kapacitetora u buthe kulturengo e spitalengo manuśa ando Vlorako spitali.
4. E OSHC khaj kheren buti e rromencar em thaj vaverencar śaj te ik-lon kethaneste anglal e governora adWencie e sastimase khaj te roden o jekhsoj akseso e rromengo thaj e vaverengo ando sastimasko publiko servicia.
5. E OSHC śaj te keren buti o khetaniPEN e rromengo em thaj akova e egjiptianengo khaj te anol i situacija andi media kana isi korrupsioni ando sastimasko sistema.
6. E OSHC śaj te vazen o siklaripen e terne rromengo thaj e egjiptianengo ando sastiphengo umal em thaj o managment e sastimasko.

7. E OSHC thaj e governora adŴencie śaj te keren e programora e rromenge ando informacija khaj sar te arakhen lengo sastipen.
8. E rromengo principalno OSHC śaj te kovlarol o sombutiPEN kotar e rromengo khetanipen, lokalno governacija, skòla thaj sastipen-go centro khaj te kerol jekh lokalno plano e rromengo sastiphen.

Bibliografia

Konstitucija e Albaniaki Republika. Tirana: Ofici Wlo Centro Publikacija. 1998.

COLLINS, M., Grosu, C., Kling, J., Milcher, S., O'Higgins, N., mbysin, B. & ZHELYAZKOVA, A. *Trašornipen: E rroma thaj okola kaj bešen andi Evropa SudEst* 2006, Bratislava .

EVROPAKO CENTRO E DIKHIPESKO E RACIZMESKO THAJ E KSENOFOBIAKO. O phadjipen o lupunzipesko: *Rromna thaj o pašipen kotar o publiko sastipen*, 2003. Andi dispozitia: <http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/ROMA-HC-EN.pdf> .

Gedeshi, I. & Miluka, J. *Studiacija thaj mōdelipen e trubulipen e rromenge thaj egjiptianora andi Albania* 2012, Tiranë.

QRSH. *2009-2013 Politikno Programa e Governo e Albaniaki*, Tiranë, 2009.

QRSH *Nacionalno butārelipen plano e Dekada e Rromengi inkluzia 2010 - . 2015*, 2009. Andi Dispozitia: http://www.romadecade.org/files/downloads/Decade20National%%20Action20Plan_Albania.pdf .

HAJIOFF, S. & McKee, M. *Pa o sastipen e rromengi: Jekh chidipen kotar o letrarno pišundo*. *Epidemiol Community Health*, 54, 2000.

Kaçiu, E., Dervishi, Z., Nelaj, D. & Dundo, J. *Fakturia kaj keren vas andi integracia e rromengi andi Albania: Jekh paragono studiacia*, 2012, Tiranë.

E SASTIMASI MINISTRIA. O direktivo ando keripen jekh referaciako sistemo ando publiko servicia e sevipengo brakhno, 2009. Andi dispozicia: <http://www.srk.gov.al/aktivitete/4.pdf> .

OSBE. *Nacionalno Strategia e federarelipen kondicija o d'Wivipen e rromengo*, 2003. Andi dispozicia: <http://www.osce.org/albania/21232> .

PARLAMENTO E ALBANIACHI REPUBLIKA. Thami Nr. 7870 Kotar e dostiphengo sigurnora andi Albania, 1994. Andi dispozicia: <http://www.moh.gov.al/images/ligje/5.pdf> .

PARLAMENTO E ALBANIACHI REPUBLIKA. Thami Nr. 10.138 Publiko sastipen, 2009. Andi dispozicia: <http://www.moh.gov.al/images/ligje/27.pdf> .

PARLAMENTO E ALBANIACHI REPUBLIKA. Thami mamuj i diskriminacia , 2010. Arakhaldope ando: [http://kmd.al/skedaret/1308053956-Ligji% 20per% 20mbrojtjen% 20nga% 20diskriminimi.pdf](http://kmd.al/skedaret/1308053956-Ligji%20per%20mbrojtjen%20nga%20diskriminimi.pdf) .

RINGOLD, D., Orenstein, MA & Wilkens, E. *E rroma andi jekh bari Evropa: O phagipe e corrikanesko*, Washington, DC, 2005, Lumiaki Banka.

SOTO, HD, BEDDIES, S. & Gedeshi, I. *E rroma thaj e egjiptianora andi Albania: Katar i socialno excluzia ando socialno integracia*, 2005.

UNDP. I situacia e rromengi ande 11 Thema-somdasne e UE, 2012. Andi dispozicia: [http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/FRA-2012-Roma-at-a-glance_ EN.pdf](http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/FRA-2012-Roma-at-a-glance_EN.pdf) .

Ragonalno UNDP-O raporto o zvilupo e djenengo "O kotar i tranzicia: Anglal e socialno integrato", 2011.

UNDP, BB thaj KE. O siklavne opral i rromengi vulnerabilitata, 2011.

UNDP Albania Ando trašorno: *Socialno azbanda e rromengi andi Albania*, 2006.

UNICEF. O siklavne opral i rromengi socialno integracia andi Albania [Online], 2011. Andi dispozicia: <http://www.sidalbania.org> .

Vavera

I. I lista o arakhipen e ufcialno governo thaj o manuša e publiko insitucija

- Arakhipen e Astrit Aliraj, o dujtolider i Komuna Shushica
- Arakhipen e Irena Danaj, Direktor e publiko lokalno skola
- Arakhipen e Lefter Sadiku, jekhtoinfirmiero ando sastimasko centro e Komuna Shushica

II. Pučhipen e intervista jekh akende e familiencar

Studiacija kotar o servicija e sastimase e khetanipen e rromengo thaj egjiptianora andi Komuna Shushica, Vlora

Akava pučhipen kerdiol jekhe socialno studiacija kaj kerdiol kotar o OSCE/ODIHR, e mangol kaj te dikol o kobor rroma thaj egjiptianora e Komuna Shushica, silen djanipe ando publiko servicija sastimase. Tumaro opiniononi isi but vasno. Tumen arakhadilen sural kotar e manuša kaj besën andi Komuna Shushica, opral 15 beršenge. I informacia kotar akija komunikacija ka bešel sari anonima thaj konfidencia.

H1. NJEF:

H2. ID Pučhipen:

H3. Etniko/kulturna grupa e pučhlinde

1. Rrom
2. Egjiptiano
3. Vaver

H 4. So isi leske o baro e cheresko:

Vov si o baro e cheresko _____

H 5. O them e pučhlipasko (Gav, Sa risi o them): _____

H 6. Kobor dur si o cher kotar i centro e sastimasko e Komuna:
_____ metro

H 7. O nivelo e pharipesko kotar o aksesi ando centro e sastimasko katar o cher, tako drom:

(But lokhi)											(But zorali)	(Ni djanav)	(Bi am-bòldipen)
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	88	99	

H 8. Puchlinde: _____

H 9. Gendera e pučhlindesko: F M

H10. O dive e pučhlimasko: □□/□□/□□□□ (dd/mm/vv)

H11. O çaso kana kerdiol o pučhlipe: □□:□□ (sistema e 24 çaso)

PJESA I – SAR ISI I SITUACIJA KOTAR O GENERALNO STATO ANDI KOMUNA SHUSHICA

1. Palal tjiri godi, so isi avdive e trin principalno problemacija andi Komuna Shushica?

1 _____
2 _____
3 _____

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

2. O kobor lošale sen katar i buti kaj keren e šerutne thaj e bucharne i Komuna Shushica?

1. But lošale

2. Lošale

3. Bilošale

4. But bilošale

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

3. Sar isi i situacija e užunipenesko andi tumari mahala?

1. But lači

2. Lači

3. Bilači

4. But bilači

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

4. O užunipen ando tumaro cher, sar si?

1. But lači

2. Lači

3. Bilači

4. But bilači

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

5. O kobor lošale sen kotar o chidibe e gunejengo andi tumari mahala?

1. But lošale

2. Lošale

3. Bilošale

4. But bilošale

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

6. Kobor dikhlen djikaj akana sare, o kobor lošale sen avdive tumare Wïvdipenestar?

But Bilošalo											But Lošalo	Ni Djanav	Bi amböldipen
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	88	99	

7. Chuvetut sar manuš kaj sar khetanipesko san diskriminato andi Komuna Shushica?

1. Va
 2. Na → Nak ko puchlipe 8
88. Bipokindutno: Ni Djanav
99. Bipokindutno: Ni Vakherol

7.1. Sos tar diskriminatora tjiro khetanipen andi Komuna Shushica?

- A. Kotar i rang o i raza
- B. Kotar o nacionalno
- C. Kotar i relidjia
- D. Kotar i chib
- E. Kotar i etnicitetija
- F. Kotar e berša
- G. Kotar i gendera
- H. Kotar o sessualno orientacija
- I. Kotar o invaliditetija
- J. Kotar i ekonomija
- K. Vaver_____
- L. Bipokindutno: Ni Djanav
- M. Bipokindutno: Ni Vakherol

KOTOR II – O AKSESI ANDI SERVICIJA E SASTIMASI

8. Akala 6 čhona, kobor fora djilan ko doktori?

- _____ fora → Se djilo numaj fora NAK KO PUCHLIPE 9
88. Bipokindutno: Ni Djanav → NAK KO PUCHLIPE 9
99. Bipokindutno: Ni Vakherol → NAK KO PUCHLIPE 9

8.1. Ginärđan tut andi ka jekh spitali themutnesko o privato?

1. Themutno → NAK KO PUCHLIPE 9
 2. Privato
88. Bipokindutno: Ni Djanav
99. Bipokindutno: Ni Vakherol

8.2. Soske ginärđan tut ando spitali privato em na ando themutno spitali?

88. Bipokindutno: Ni Djanav
99. Bipokindutno: Ni Vakherol

9. Si tut lila sastimase?

1. Va → NAK KO PUCHLIPE 10

2. Na

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

9.1. Soske naj tut lila sastimase? (PALAL AKIJA PUCHIPE NAK KO PUCHIPE 11)

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

10. Pokinden kaj iche kaj lilen o lil e sastimase?

1. Va

2. Na → NAK KO PUCHIPE 11

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

10.1. Kobar pokinden?

_____ (pišar ande phurane love o vavera love)

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

11. Kobar fora djilen ko doktori e centro sastimase andi komuna Shushica em ni kerda tumenge sevipen?

_____ fora → Se si 0 fora NAK KO PUCHLIPE 12

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

11.1. Soske ni kerda tumenge sevipen?

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

12. Kobor fora djilen ko doktori e centro sastimase andi Vlora em ni kerda tumenge sevipen?

_____ fora → Se si 0 fora NAK KO PUCHLIPE 13

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

12.1. Soske ni kerda tumenge sevipen?

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

KOTOR III – SAR ISI O PUBLIKO THAJ O PRIVATNO SEVIPEN E SASTIMASE

13. O centro e sastimase e Komuna Shushica isi paše a po dur tako tumaro cher?

1. But paše

2. Paše

3. Dur

4. But dur

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

14. Sar si tumari djadava kaj keren kaj te djan kotar o tumaro cher ando centro e sastimasko andi Komuna Shushica, lachi o bilachi?

1. But lači

2. Lači

3. Bilači

4. But bilači

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

15. Resen o sevipen kaj dol tumën o centro e sastimase andi Komuna Shushica?

1. Va

2. Na

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

16. Kobor lošale sen e časó e sevipenesko kotar o centro e satimase andi komuna Shushica?

1. But lošale
 2. Lošale
 3. Bilošale
 4. But bilošale
88. Bipokindutno: Ni Djanav
99. Bipokindutno: Ni Vakherol

17. Kobor lošale sen kotar o kualiteti e sevipenesko ando centro e sastimase Komuna Shushica?

1. But lošale
 2. Lošale
 3. Bilošale
 4. But bilošale
88. Bipokindutno: Ni Djanav
99. Bipokindutno: Ni Vakherol

18. Kerol diskriminacija e manuša e spitalese (doktora, infermierora, vavera) e centro sastimase andi komuna Shushica tako sevipen e nasvalenge rroma, egjiptianora em vavera?

1. Na, asijekhfora → NAK KO PUCHLIPE 19
 2. Va, kajekh for
 3. Va, but fora
 4. Va, savaxt
88. Bipokindutno: Ni Djanav
99. Bipokindutno: Ni Vakherol

18.1. Save nasvale sevipen maj lache kotar e manuša e spitalese (doktora, infermierora, vavera) e centro sastimase andi Komuna Shushica (Pišar jekh palal vereste e numra)?

- A. Rroma
- B. Egjiptianora
- C. Vavera
- D. Bipokindutno: Ni Djanav
- E. Bipokindutno: Ni Vakherol

19. Kerol diskriminacija e manuša e spitalese (doktora, infermierora, vavera) e centro sastimase andi Vlora tako sevipen e nasvalenge rroma, egjiptianora em vavera?

- 1 - Na, asijekhfora → NAK KO PUCHLIPE 19
- 2 - Va, kajekh for

- 3 - Va, but fora
- 4 - Va, savaxt
- 88. Bipokindutno: Ni Djanav
- 99. Bipokindutno: Ni Vakherol

- 19.1. Save nasvale sevinpen maj lache kotar e manuša e spitalese (doktora, infermierora, vavera) e centro sastimase andi Vlora (Pišar jekh palal vereste e numra)?
- A. Rroma
 - B. Egjiptianora
 - C. Vavera
 - D. Bipokindutno: Ni Djanav
 - E. Bipokindutno: Ni Vakherol

20. Dien kajekh fora love ando centro e sastimase ki Komuna Shushica?

- 1 - Na, asijekhfora → NAK KO PUCHLIPE 19
- 2 - Va, kajekh for
- 3 - Va, but fora
- 4 - Va, savaxt
- 88. Bipokindutno: Ni Djanav
- 99. Bipokindutno: Ni Vakherol

20.1 Soske dilen love ando centro e sastimase ki Komuna Shushica?

-
-
- 88. Bipokindutno: Ni Djanav
 - 99. Bipokindutno: Ni Vakherol

20.2. Save sevipen dilen love ando centro e sastimase ki Komuna Shushica em kobor?

Sevipen	Love andi phurane love
1. _____	_____
2. _____	_____
3. _____	_____
- 88. Bipokindutno: Ni Djanav
 - 99. Bipokindutno: Ni Vakherol

21. Dien kajekh fora love ando centro e sastimase ki Vlora?

- 1. Na, asijekhfora → NAK KO PUCHLIPE 19
- 2. Va, kajekh for
- 3. Va, but fora
- 4. Va, savaxt
- 88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

21.1. Soske dilen love ando centro e sastimase ki Vlora?

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

21.2. Save sevipen dilen love ando centro e sastimase ki Vlora em kobor?

Sevipen

Love ande phurane love

1. _____

2. _____

3. _____

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

KOTOR IV – O SASTIPE

22. Generalno, tumaro sastipe sar si, lacho o bilacho?

1. But lači

2. Lači

3. Bilači

4. But bilači

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

23. Generalno, o sastipe tumare maksumengo tele e 15 bers, si lachi o bilachi?

1. But lači

2. Lači

3. Bilači

4. But bilači

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

24. Si tumën ka jekh sastipesko problema kaj ni muchel tumen kaj te keren buti?

1. Va

2. Na → NAK KO PUCHLIPE 25

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

24.1. So problemi si tumen?

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

25. Pilan thutuni akava chon?

1. Va
2. Na → NAK KO PUCHLIPE 26

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

25.1. Kobot thutuni pilan akala chona?

_____ thuva

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

26. Pilan alkooli akava chon?

1. Va
2. Na → NAK KO PUCHLIPE 27

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

26.1. Kobor alkooli pilan akala chona?

_____ ml

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

27. Lilan ka jekh droga akava chon?

1. Va
2. Na → NAK KO PUCHLIPE 28

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

27.1. So droga lilan?

- A. Kanabis Sativa (Kalo)
- B. Kanabis Sativa (chokolata)
- C. Heroina intravenoza (loli, siringasar)
- D. Vavera heroine (loli)
- E. Kokaina (parni)
- F. Vavera _____

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol
 27.2. Kobor fora lilan droga ande kava chon?
 _____ fora ando chon
 88. Bipokindutno: Ni Djanav
 99. Bipokindutno: Ni Vakherol

28. Kobor dikhlen, kobor losale sen?

But bilosalo												But losalo	Ni djanav	Bi ambold
0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	88	99		

29. Ande akala sove chona arakla tumen ka jekh chomuni sar akala tele?

Xolipen	Savaxt	But but fora	Bur fora	Kaj jekh for	But kaj jekh fora	Asijekh for	Ni djanav	Bi ambold
1. Sa tumen xoli	1	2	3	4	5	6	88	99
2. Naj sa tumen in- teresi, motivacija o zoralipen	1	2	3	4	5	6	88	99
3. Sa tumen xoli o stresno	1	2	3	4	5	6	88	99
4. Xolaj lan ka jekh for	1	2	3	4	5	6	88	99
5. Avilo tumenge o roipe	1	2	3	4	5	6	88	99

KOTOR V – Aktiviteta sportiva

30. Kobor mangen o sporti?

- But
 - Xanik
 - But xanik
 - Ni mangav le
88. Bipokindutno: Ni Djanav
 99. Bipokindutno: Ni Vakherol

30.1. So sporti mangen te len tumen lesar?

-
88. Bipokindutno: Ni Djanav
 99. Bipokindutno: Ni Vakherol

31. Kobar caso ando chon len tumen e sportesar?

_____ caso ando chon

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

KOTOR VI – DEMOGRAFIA

D1. Gendera

1. Mruś
2. Djuvli

D2. Bresa _____ berś

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

D3. Socialno statuto

- A. Siklavno
- B. Studento (full time)
- C. Studento (part time)
- D. Bucharno ando privato sektorna (full time)
- E. Bucharno ando privato sektorna (part time)
- F. Korkori bucharno (full time)
- G. Korkori bucharno (part time)
- H. Bucharno ando publiko sektorna (lokalno administratija)
- I. Bucharno ando publiko sektorna (centralno administratija)
- J. Bucharno ande vavera institutija o publiko sektorija (sar: siklipen, sastipen, policia, vavera)
- K. Bucharno ande NGO
- L. Cheresko/i
- M. Sustalo
- N. Pensionista
- O. Vaver _____
- P. Bipokindutno: Ni Djanav
- Q. Bipokindutno: Ni Vakherol

D4. So buti keren?

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

D5. Kobar dive ando chon keren?

_____ dive

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

D6. Kana keren buti, kobor saatora keren?

_____ saatora

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

D7. Tumaro civilno statuso

1 - Jekhorro

2 - SomŴivipen

3 - Ŵivipen

4 - Ulade, ma themi Ŵivipen

5 - Mukhlārdo

6 - Kaj muli leski/o rrom/ni

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

D8. Tikine tele e 15 berś _____

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

D9. Tikine 15 berś opre _____

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

D10. Foro/gav kaj bijandilo _____

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

D11. Bijando them _____

88. Bipokindutno: Ni Djanav

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

D12. Nacionalno _____

99. Bipokindutno: Ni Vakherol

D13. O nivelu po baro e siklipesko

1. Bi skolako
2. Xanik skola
3. Skola mukli
4. 9-berś
5. 8/9 berś mukli
6. 8/9 berś bitisardi
7. Medium
8. Medium mukli
9. Medium bitisardi
10. Universiteto
11. Universiteto mukli
12. Universiteto bitisardi
13. Mastero
14. Master mukli
15. Master bitisardi
16. Doktoraturno
17. Doktoraturno mukli
18. Doktoraturno bitisardi
88. Bipokindutno: Ni Djanav
99. Bipokindutno: Ni Vakherol

D14. Kobor bersa skola kerdn _____ berś

88. Bipokindutno: Ni Djanav
99. Bipokindutno: Ni Vakherol

D15. So chib keren ando tumaro cher _____

88. Bipokindutno: Ni Djanav
99. Bipokindutno: Ni Vakherol

D16. So pachan (se isi tumen) _____

88. Bipokindutno: Ni Djanav
99. Bipokindutno: Ni Vakherol

D17. O mobilo telefono (se isi tumen) _____

TE PERDIOL KOTAR O PUCHLINDO

M1. O caso kaj phanglilo o puchlipe: (Sistema 24 saato)

M2. Kobar fora mangla soske o puchlindo e puchimase?

1. Asijekh fora
2. Ka jekh for
3. Sar e puchlipe
4. But fora
5. But but fora

M3. Kobar fora o puchlindo ni mangla kaj te risarol tumenge o puchlipe?

1. Asijekh fora
 2. Ka jekh for
 3. Sar e puchlipe
 4. But fora
 5. But but fora
88. Ni djanav

M4. Generalno, kobar fora o puchlindo hatjarda e puchlipe?

1. Asijekh fora
 2. Ka jekh for
 3. Sar e puchlipe
 4. But fora
 5. But but fora
88. Ni djanav

M5. Sa ka jekh vaver othe tumencar kana kerden o puchlipe kaj vakerda em vov?

1. Va
2. Na

M6. Kon sa?

1. Rrom / rromani / mo djeno
 2. Chavo / chej
 3. Mi dej mo dad / papu / mami
 4. Amare djene
 5. Vavera djene
88. Ni djanav

III. Puchi e diskucio ando direktoro ando focus-group thaj IJK

Studiacia opral e servicija e sastimase e khetanipese rromano thaj egjiptiano andi Komuna shushica, Vlora

O anav e manuško kaj puchlolpe _____

O kherutno e manuško kaj puchlolpe _____

O them e butiako e manuško kaj puchlolpe _____

1. Isi vaverloj dikhlip e ando centro sastimasko andi Komuna Shushica kana dol servicija e nasvalenge kaj isi tako khetanipe e rromengo thaj egjiptianora mamuj e vavere nasvalencar? Se va, so vaverloj dikhip e si? Kon lol servicija bilachi em kon lol servija mai lachi?
2. Kobor importante si te avel tut o lil sastimasko o na e manuško andi Komuna Shushica kaj te sigurno o aksesi andi servicija e sastimase centro e Komuna Shushica?
3. Kobor importante si te avel tut o lil sastimasko o na e manuško andi Komuna Shushica kaj te sigurno o aksesi andi e sastimase andi spitala e Vloraki?
4. So ka vakheren e nivelose opral o higena ande mahale kaj besen mai but rroma? Ande okola mahale kaj besen mai but egjiptianora? So ka vakheren e komunakhe butiache ando chidipe e gunejengo ande mahale kaj besen e rroma thaj e egjiptianora?
5. Isi korrupsioni ande sastimase centrora e Komunakhe Shushica. Se va, soske pokhinen talal o vast?
6. Isi korrupsioni andi spitala e Vloraki. Se va, soske pokhinen talal o vast?
7. Isi importante o nivelo e skolako e dejengo ando garajpe e sastimasko lenge maksumengo?

